Archive of SID

نشریـه علمی
دانش مالی و تحلیل اوراق بهادار
دوره ۱۵ / شماره ۱ (پیاپی ۵۳) / بهار ۱۴۰۱
صفحه ۹۷ تا ۱۰۹

تجزیه و تحلیل مدیریت سود و مدیریت ریسک متأثر از رفتارهای متقلبانه (نقش عوامل تعدیل کننده)

مریم عطاراسدی [۱]
سید یوسف احدی سرکانی ✉ [۲]
محسن امینی خوزانی [۳]

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۸/۳۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۰۷

چکیده

این کنکاش علمی بر آن است که نقش تقویت کننده یا محدود کننده عوامل موثر بر رفتار مبتنی بر تقلب شرکت‌های دارای تمایلات فرصت‌طلبانه برای اعمال تغییرات در مدیریت سود و مدیریت ریسک را بررسی نماید. هدف پژوهش حاضر تبیین نقش و اهمیت بیش‌اعتمادی مدیران، کیفیت حسابرسی و ارتباطات سیاسی در فرایند تاثیرگذاری رفتارهای متقلبانه بر مدیریت سود و مدیریت ریسک شرکت‌ها به منظور کنترل عوامل موثر در این زمینه می‌باشد. جامعه آماری، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و نمونه آماری پژوهش شامل ۱۵۲ شرکت با استفاده از اطلاعات مالی دوره زمانی ۱۳۸۹-۱۳۹۹ انتخاب گردید، آزمون فرضیه‌ها با استفاده از مدل رگرسیون خطی چند متغیره وتحلیل داده‌ها به روش پانل دیتا صورت پذیرفته است. یافته‌ها نشان داده‌اند که علاوه بر وجود رابطه معنی‌دار مثبت بین وقوع تقلب با مدیریت ریسک و مدیریت سود، ارتباطات سیاسی و کیفیت حسابرسی از اثرات تعدیل‌کنندگی منفی و بیش‌اعتمادی مدیران دارای تاثیر مداخله‌گر فزاینده در ارتباط مثبت بین تقلب با هر دو نوع مدیریت ریسک و سود برخوردارند.

واژه‌های کلیدی: تقلب، مدیریت سود، مدیریت ریسک، عوامل تعدیل کننده

[۱] دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی فیروزکوه، ایران. atarasadi.m@gmail.com
[۲] عضو هیأت‌علمی و دانشیار گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد فیروزکوه، ایران. (نویسنده مسئول): ahadiserkani@gmail.com
[۳] عضو هیأت‌علمی و استادیار گروه اقتصاد دانشگاه آزاداسلامی واحد شهرقدس، ایران. amini_k_m@yahoo.com

www.SID.ir

Archive of SID

۱- مقدمه

تقلب طیف گسترده‌ای از رویکردها، دیدگاه‌ها و روش‌ها می‌باشد. به طورکلی، تنوع و پیچیدگی مفاهیم مربوط به تقلب و رفتارهای متقلبانه، ضرورت درک عمیق نسبت به موضوع را نشان می‌دهد. چنین تنوعی در مفاهیم، محققین را به منظور درک حقایقی از ابعاد گوناگون روش‌های رایج به کار گرفته شده و مهم‌تر از آن پیامدهای اقتصادی و اجتماعی حاصل از تقلب برانگیخته است تا از یک سو به شناسایی اهمیت رفتارهای فردی، تاثیر قوانین وهمچنین شیوه‌های اعمال کنترل‌های داخلی برای مبارزه با تقلب بپردازند و از سوی دیگر با بررسی پیامدهای سوء حاصل از چنین پدیده‌ای به ساز و کارهایی لازم برای مدیریت شرایط ایجاد شده دست یابند. یکی از اهداف گزارشگری مالی، سودمندی اطلاعات برای مدیران، سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر کاربران بالفعل و بالقوه به منظوراتخاذ تصمیمات مناسب بوده که ایشان را نسبت به شفافیت ناشی از مدیریت سود وعوامل موجد نوسانات سود (ریسک) حساس نمایند. شواهد نشان می‌دهند که طی سال‌های اخیر موسسات و سازمان‌ها در سطح جهانی با مشکلی جدی تحت عنوان تقلب مواجه بوده‌اند. به‌طوری که صنعت مالی در این زمینه مناسب‌ترین بستر برای وقوع تقلب را فراهم آورده است که خود از وجود ریسک ذاتی قابل ملاحظه در این دسته از نهادها حکایت دارد و این پژوهش فرصت تحقیق تجربی و عملیاتی بررسی مدل آثار رفتاری ناشی از تقلب در تصمیمات مالی از جمله مدیریت سود و مدیریت ریسک شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با در نظر گرفتن نقش تعدیل‌گری ارتباطات سیاسی و کیفیت حسابرسی و نقش میانجی اعتماد فراهم نمود. در نتیجه بر اساس مباحث گذشته ضرورت بررسی مدل آثار تقلب بر تصمیمات مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با در نظر گرفتن نقش ارتباطات سیاسی، کیفیت حسابرسی و بیش‌اعتمادی مدیران بیش از پیش آشکار گردیده و با توجه به جمیع جهات مطرح شده بررسی تاثیر تقلب در صورت‌های مالی با توجه به نقش تعدیل‌گر و مداخله‌گر متغیرهای مذکور در برخی تصمیمات مالی شرکت‌ها از جمله مدیریت سود و مدیریت ریسک ضروری بوده و برازش مدلی بر این اساس دارای اهمیت می‌باشد.

۲- چارچوب نظری و پیشینه تجربی پژوهش

در دنیای رقابتی امروز سازمان‌ها با حجم زیادی از داده‌ها مواجهند و لازم است مورد توجه قرار گیرد بحث تقلب در صورت‌های مالی می‌باشد، زیرا آن باعث عدم وجود شفافیت در مورد عملیات شرکت شده و زمینه مواردی چون سوءاستفاده از دارایی‌ها، از بین رفتن اعتبار شرکت و ... می‌شود. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های یک نظام مالی موضوع تصمیم‌گیری مناسب و به موقع توسط فعالان بازارهای مالی می‌باشد که همواره خود نیز متأثر از به کارگیری برخی عوامل بنیادین در فرایند اخذ تصمیمات مالی است. مدیریت سود زمانی مطرح می‌شود که تحلیل‌گران مالی مشخص کنند چه میزان سود گزارش شده، منعکس کنندهٔ سود واقعی است. اجزای سود دارای محتوای اطلاعاتی بوده که جزء نقدی سود نسبت به جزء تعهدی آن محتوای اطلاعاتی بیشتری را دارا می‌باشد. باید در نظر داشت که وجود کنترل‌های داخلی و اطلاعاتی که شرکت برای سایر استفاده‌کنندگان ارائه می‌دهد، می‌تواند از بروز تقلب در صورت‌های مالی و اطلاعات موجود جلوگیری نماید. مدیریت ریسک نیز مجموعه اقدامات در یک بنگاه اقتصادی است که جهت کسب بازدهی مطلوب و کاهش نوسانات و تغییرات آن بازدهی‌ها انجام می‌شود.

تصمیمات مالی مستلزم دارا بودن دانش کافی در مورد ارزیابی ریسک بوده و ریسک‌های درون سازمانی، ناشی از فعالیت‌های درونی سازمان‌ها می‌باشد. از جمله ریسک‌های درون سازمانی می‌توان به ریسک‌های نقدینگی، اعتباری، عملیاتی و مالی (ترکیب نامناسب دارایی‌ها، بدهی‌ها و سرمایه در ترازنامه و درآمدها و هزینه در سود و زیان و همچنین نسبت کفایت سرمایه) اشاره کرد. از آنجایی که این موارد از درون و ساختار سازمان نشأت می‌گیرند که اثرات نامطلوب این گونه ریسک‌ها را می‌توان از طریق کنترل موارد تقلب و فرصت طلبانه را با یک مدیریت صحیح به حداقل رساند. همچنین می‌توان عنوان نمود.

www.SID.ir

Archive of SID

ریسک ناشی از عدم اطمینان در ارتباط با رویدادهای آتی شامل مواردی مانند ریسک اعتباری، ریسک بازار و ریسک عملیاتی می‌باشد و تقلب می‌تواند منشاء نمونه‌ای از مخاطره تحت عنوان ریسک عملیاتی به شمار رود (سوح و همکاران[1]، ۲۰۱۹). در برخی موارد حتی سیستم کنترل داخلی مناسب نمی‌تواند به طور کامل چنین ریسکی را مهار نماید، لیکن کنترل‌های خوب و طراحی شده می‌توانند به کاهش زمینه‌های وقوع تقلب کمک نمایند. (ACFE، ۲۰۱۹). در چنین وضعیتی کنترل چنین مخاطراتی ممکن است تحت تاثیر عواملی همچون بهبود کیفیت حسابرسی و بازنگری در کنش‌های سیاسی و همچنین رویکردهای مدیریتی صورت پذیرد. هرچند که استفاده از کنترل‌های داخلی از قبیل حسابرسان داخلی می‌تواند فضا و فرصت را برای تقلب کمتر نماید و در نتیجه مدیریت سود و ریسک را کنترل نماید. لیکن کیفیت حسابرسی مناسب منجر به کشف رفتارهای فرصت‌طلبانه و مبهم در عملیات حسابداری می‌شود. زیرا موسسات حسابرسی که اقدام به بررسی‌های حسابرسی با کیفیت مطلوب می‌نمایند از دانش و انگیزه‌های بیشتری برای کشف اشتباه و تقلب در صورت‌های مالی برخوردارند.

الهمری[2] (۲۰۱۵) معتقد است روابط سیاسی نیز می‌تواند انگیزه و پشتوانه لازم را برای فرد متقلب فراهم نماید، چرا که دارندگان رفتارهای متقلبانه بر این گمانند که بهره‌گیری از روابط سیاسی و ایجاد رانت خود می‌تواند زمینه‌های لازم برای وقوع و توجیه این گونه رفتارها را فراهم آورد. از سوی دیگر بیش‌اعتمادی مدیران و حوزه اختیارات آنان پیرامون اقلام تعهدی علاوه بر آن‌که امکان بروز رفتارهای منفعت‌طلبانه را فراهم می‌سازد حسابرسی شرکت‌ها با اقلام تعهدی بیشتر را نیز دشوارتر می‌نماید (کاستالورنکو و همکاران[3]، ۲۰۱۸).

مرکز مطالعات کیفیت حسابرسی ادعا می‌نماید که مدیران بنا به دلایل گوناگون از جمله کسب منافع شخصی، تسریع در تأمین مالی کوتاه‌مدت و پنهان نمودن اخبار بد، اقدام به تقلب در صورت‌های مالی نموده و صورت‌های مالی دستکاری شده را گزارشاتی واقعی جلوه می‌دهند. که به نظر می‌رسد چنین رویکردی خود در بلندمدت ضمن تأثیرپذیری از سایر عوامل، تصمیمات مدیران را متأثر خواهد ساخت (چن و همکاران[4]، ۲۰۲۰).

۳- پیشینه پژوهش

نوروش و همکاران (۱۴۰۰)، در مطالعه‌ای به تحلیل تقلب در صورت‌های مالی و تکنیک‌های نوین مورد استفاده جهت کشف آن به منظور تبیین آثار آن در صورت‌های مالی شرکت‌های بورس اوراق بهادار ایران پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که رویکردهای کشف تقلب به‌طور کلی شامل رویکردهای فرایندکاوی و شبکه‌های بیزی جهت کشف تقلب کالا و اوراق بهادار؛ رویکردهای شبکه‌های بیزی، الگوریتم ژنتیک و ... جهت کشف تقلب در صورت‌های مالی؛ رویکردهای یادگیری ماشین، درخت تصمیم‌گیری و ... جهت کشف تقلب کارت‌های اعتباری و رویکرد رگرسیون لجستیک جهت کشف تقلب بیمه می‌باشد. درنتیجه تمامی اقشار درگیر جهت کشف تقلب نیاز به این ابزارها و رویکردها دارند تا به موقع تقلب را کشف کرده و به مدیران اطلاع دهند تا آنها را پیگیری و برطرف نمایند. علاوه بر این لازم است حسابداران، حسابرسان و مدیران با رویکردهای نوین کشف تقلب جهت تحلیل کلان داده‌ها آشنا شده و بدین وسیله به تحلیل کلیه علائم خطر مرتبط با کشف تقلب پرداخته تا به نتیجه معقولانه و شفاف‌تری دست یابند.

بخردی نسب (۱۳۹۹)، افشای ناقص، شواهد پژوهش حاکی از آن است شرکت‌هایی که احتمال وجود تقلب در آنها بالا است، گزارش‌های مالی پیچیده‌تر با خوانایی کمتری نسبت به شرکت‌هایی که احتمال وجود تقلب در آنها پایین‌تر است، منتشر می‌کنند

پسندیده فرد و همکاران (۱۳۹۹)، در مطالعه خود به شناسایی عوامل مؤثر بر گزارشگری مالی متقلبانه و نادرست با استفاده از روش فراترکیب به ارزیابی و تحلیل

[1]. Suh & all
[2]. Al-hamri
[3]. Costa Lourenço
[4]. Chen & all

www.SID.ir

Archive of SID

نظام‌مند ۳۱۱ مورد از یافته‌های پژوهش‌های پیشین پرداختند. نتایج آنها نشان داده است که توانایی فنی حسابرس، کیفیت حسابرسی، وابستگی مالی صاحبکار، انگیزه‌ها و وابستگی‌های مذهبی و سیاسی، محیط اطلاعاتی شرکت، شهرت مدیریت، امنیت شرکت در بازار سرمایه و انگیزه‌های روحی و روانی بیشترین تاثیر را بر تقلب دارند. همچنین عواملی همچون خطاهای ناشی از محاسبات ریاضی توسط سیستم و انسان، ویژگی سیستم حسابداری، استفاده از برآورد و تخمین در محاسبه، ضعف نظارت خارج از سازمان، استفاده از رویه حسابداری متفاوت و کاربرد یا تفسیر نادرست، بیشترین تاثیر را در این زمینه داشته‌اند.

لیو و وانگ[1] (۲۰۲۲)، در پژوهش خود به بررسی تأثیر مدیران خارجی با تجربه بر تقلب در عملکرد مالی شرکت‌های چینی پرداختند. با استفاده از یک مدل پروبیت دو متغیره با قابلیت مشاهده جزئی، نتایج نشان می‌دهد بازده مدیران خارجی در بهبود محیط اطلاعاتی به طور قابل توجهی موقعیت‌های فرصت‌طلبانه برای وقوع تقلب در شرکت‌ها را کاهش و احتمال کشف آن را افزایش می‌دهند.

آقایی قیهی و یزدانی[2] (۲۰۲۲)، در مطالعهٔ خود به بررسی عوامل مؤثر بر کیفیت حسابرسی پرداختند. برای این منظور، مفاهیم کیفیت حسابرسی با استفاده از مدل مفهومی پیشنهادی و عوامل مؤثر بر کیفیت حسابرسی شامل خط‌مشی‌گذاری، نظارت و عملیات (شامل اطلاعات ورودی، فرآیند و عملیات خروجی حسابرسی) را با رویکرد سیستماتیک شناسایی نمودند که مدل مفهومی ارائه شده از کیفیت حسابرسی متشکل از ابعاد مختلف می‌باشد. بر اساس نتایج تحقیق ایشان، کیفیت حسابرسی با عوامل خط‌مشی در حرفه حسابرسی رابطه مثبت و معناداری متوسط و با عملیات حسابرسی رابطه مثبت و معنادار قوی دارد. همچنین از نظر عوامل عملیاتی، کیفیت حسابرسی با اطلاعات ورودی رابطه مثبت و معنادار قوی و با فرآیندها رابطه مثبت معنادار قوی و با خروجی عملیات رابطه مثبت معنادار متوسط دارد. در نهایت کیفیت حسابرسی با عوامل نظارتی رابطه مثبت و معناداری متوسطی دارد.

الهاشدی و مگالینگام[3] (۲۰۲۱)، طی پژوهشی به موضوع کشف تقلب مالی با استفاده از فنون داده کاوی پرداختند. نتایج مطالعات آنان نشان داد که اکثر فنون داده کاوی به طور گسترده‌ای برای کشف تخلفات بانکی و تقلب در حوزه بیمه به کار گرفته شده‌اند. به طوری که ۶۱ مورد از ۷۵ مورد مطالعات انجام شده که ۸۱,۳۳٪ از تعداد کل مطالعات را تشکیل داده‌اند استفاده از فنون داده کاوی را پیشنهاد کرده‌اند.

کراجا[4] و همکاران،(۲۰۲۰)در پژوهش خود بیان داشتند که به منظور جلوگیری از تقلب داخلی در صنعت مالی، اولین گامی که بایستی برداشته شود ارزیابی و مدیریت ریسک است. یک سیستم موثر کنترل داخلی، با توازن مناسب اقدامات پیشگیرانه و کارآگاهی، می‌تواند به طور قابل توجهی عدم تحمل سازمان در موردتقلب داخلی را تقویت کند.

کارپوف[5] (۲۰۲۰)، در مطالعهٔ خود به بررسی آینده تقلب‌های مالی پرداخته است. نتایج وی نشان داده است که افزایش ابهام در برخی معاملات مالی و همچنین استفاده از نوآوری‌های مالی، فرایند تقلب را تسهیل نموده، و احتمال وقوع آن را افزایش می‌دهد. وی همچنین نتیجه گرفت بیماری همه‌گیر کرونا و رکود اقتصادی باعث ایجاد اختلالاتی عمده در تقاضای نسبی و جذب سرمایه شده است.

۴- فرضیه‌های پژوهش

با توجه به اهداف مورد نظر، این مطالعه به بررسی نقش بیش‌اعتمادی مدیران،کیفیت حسابرسی و ارتباطات سیاسی بر رابطه بین تقلب با مدیریت سود و مدیریت ریسک پرداخته است. بر این اساس فرضیه‌هایی به شرح زیر تدوین شده‌اند:

1. Luo & Wang
2. Aghaie Ghehie & Yazdani
3. Al-Hashedi & Magalingam
4. Craja
5. Karpoff

www.SID.ir

Archive of SID

فرضیه اصلی اول: تقلب بر تصمیمات مالی مربوط به مدیریت ریسک شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثرگذار است.

فرضیه اصلی دوم: تقلب بر تصمیمات مالی مربوط به مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثرگذار است.

فرضیه‌های فرعی:

فرضیه فرعی اول: کیفیت حسابرسی در رابطه بین تقلب با تصمیمات مالی مربوط به مدیریت ریسک شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از نقش تعدیل کننده منفی برخوردار است.

فرضیه فرعی دوم: ارتباطات سیاسی در رابطه بین تقلب با تصمیمات مالی مربوط به مدیریت ریسک شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از نقش تعدیل کننده مثبت برخوردار است.

فرضیه فرعی سوم: بیش‌اعتمادی مدیران در رابطه بین تقلب با تصمیمات مالی مربوط به مدیریت ریسک شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از نقش مداخله‌گر مثبت برخوردار است.

فرضیه فرعی چهارم: کیفیت حسابرسی در رابطه بین تقلب با تصمیمات مالی مربوط به مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از نقش تعدیل کننده منفی برخوردار است.

فرضیه فرعی پنجم: ارتباطات سیاسی در رابطه بین تقلب با تصمیمات مالی مربوط به مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از نقش تعدیل کننده مثبت برخوردار است.

فرضیه ششم: بیش‌اعتمادی مدیران در رابطه بین تقلب با تصمیمات مالی مربوط به مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از نقش مداخله‌گر مثبت برخوردار است.

۴- روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از حیث هدف، کاربردی، از نظر صبغه پژوهش میدانی، از بعد زمان گذشته‌نگر، از نظر نوع پژوهش کمی، از جهت رویکرد، استقرائی و از جنبه تحلیل داده‌ها علی می‌باشد و تلاش دارد تصویری از تأثیر تقلب بر روی تصمیمات مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را ارائه دهد. این مطالعه تاثیر دو دسته متغیرهای تعدیل‌گر و مداخله‌گر بر روابط بین شاخص‌های معرف تقلب و تصمیمات دوگانه مرتبط با مدیریت ریسک و مدیریت سود را در قالب مدل رگرسیونی چندگانه مورد تحلیل و تفسیر قرار داده است. به منظور تعیین ضرورت استفاده از مدل داده‌های تابلویی (ناهمسانی عرض از مبدا) یا تلفیقی (یکسان بودن عرض از مبدا) و جهت تخمین مدل، از آزمون F لیمر استفاده شده است. چنان‌چه بر اساس نتایج حاصل از آزمون F لیمر روش داده‌های تابلویی انتخاب شود در این صورت تعیین این‌که تفاوت عرض از مبدأ واحدهای مقطعی به طور ثابت (اثرات ثابت) یا تصادفی عمل نماید آزمون هاسمن را به کار گرفته‌ایم. درنهایت، به منظورتحلیل رگرسیون و تفسیر نتایج، از روش حداقل مربعات معمولی OLS و R^2 و با هدف ارزیابی کلیت الگوی رگرسیون به کار گرفته شده، و معناداری ضرایب پارامترهای الگوی رگرسیون از آماره‌های مربوطه استفاده شده است.

مدل‌های پژوهش

در این پژوهش برای برآورد تاثیر کیفیت حسابرسی و ارتباطات سیاسی بر مدیریت سود و مدیریت ریسک با وضعیت تقلب در شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی مورد بررسی، از دو مدل رگرسیونی جداگانه استفاده شده است. مدل‌های رگرسیونی به کار رفته براساس مبانی نظری و منطبق با مطالعات تجربی پیشین بوده و ضمن اقتباس از آن‌ها به طور خاص از پژوهش‌های اسکینر و سولتس[1] (۲۰۱۱)، کاسکی و هانلون[2] (۲۰۱۳) و هو و وانگ[3] (۲۰۱۸) الهام گرفته شده است.

[1]. Skinner & Soltes
[2]. Caskey & Hanlon
[3]. Hu & Wang

www.SID.ir

Archive of SID

مدل شماره (۱)

$$\text{Risk Management}_{i,t} = \alpha_0+\alpha_1 \text{ Fraud}_{i,t} +\alpha_2 \text{ Au Ex}_{i,t} + \alpha_3 \text{ Pol R}_{i,t} +\alpha_4(\text{Au Ex}_{i,t} \times \text{Fraud}_{i,t}) + \alpha_5(\text{Pol R}_{i,t}\times \text{Fraud}_{i,t})+ \alpha_6 \text{ Over Confidence}_{i,t} + \alpha_7 \text{ Size}_{i,t} +\alpha_8 \text{ Lev}_{i,t} +\alpha_9 \text{ compete}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در مدل شماره یک، مدیریت ریسک متغیر وابسته و تقلب متغیر مستقل الگو را تشکیل می‌دهند. در این مدل کیفیت حسابرسی و ارتباطات سیاسی متغیرهای تعدیل‌گر و بیش‌اعتمادی مدیران به عنوان متغیر مداخله‌گر، و همچنین اندازه شرکت، نسبت اهرمی و شاخص معرف وضعیت رقابتی شرکت مبین متغیرهای کنترلی مدل می‌باشند.

مدل شماره (۲)

$$\text{Income Management}_{i,t} = \alpha_0+\alpha_1 \text{ Fraud}_{i,t} +\alpha_2 \text{ Au Ex}_{i,t} + \alpha_3 \text{ Pol R}_{i,t} +\alpha_4 (\text{Au Ex}_{i,t} \times \text{Fraud}_{i,t}) + \alpha_5(\text{Pol R}_{i,t}\times \text{Fraud}_{i,t})+ \alpha_6 \text{ Over Confidence}_{i,t} + \alpha_7 \text{ Size}_{i,t} +\alpha_8 \text{ Lev}_{i,t} +\alpha_9 \text{ compet}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در مدل شماره (۲) مدیریت سود متغیر وابسته و تقلب متغیر مستقل الگو را نمایش می‌دهد. در این مدل کیفیت حسابرسی و ارتباطات سیاسی متغیرهای تعدیل‌گر و بیش‌اعتمادی مدیران به‌عنوان متغیر مداخله‌گر، و همچنین اندازه شرکت، نسبت اهرمی و شاخص معرف وضعیت رقابتی شرکت مبین متغیرهای کنترلی مدل می‌باشند.

در این مدل‌ها متغیرها به شرح زیر مورد اندازه‌گیری قرار گرفتند:

متغیرهای وابسته

مدیریت ریسک (Risk Management): مدیریت ریسک که خود دارای چهار عامل کلیدی است. این چهار عامل مورد نظر با توجه به تحقیقات گوردن لاورس و همکاران (۲۰۰۹) عبارت‌اند از:

۱- عدم اطمینان محیطی (Eu): به عنوان تغییر یا تغییرپذیری در محیط داخلی سازمان تعریف شده است که با استفاده از رابطه (۱) به دست می‌آید.

رابطه (۱) $EU= \log (\sum\sum 3k=1 \ CV(X_k)$

که در این رابطه $CV(X_K)$ ضریب تغییرات عدم اطمینان از رابطه ۲ به دست می‌آید.

رابطه (۲)
$$CV(X_K) = \frac{\sqrt{\sum_{t=1}^{10} \frac{(z_{k,t} z_k)^2}{10}}}{|z_K|}$$

۱۰،...،t=۱،۲،۳،۴ برای سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۸۹.

$(X_{k,t}-X_{k,t-1}) = Z_{k,t}$ ($X_{k,t}$= عدم اطمینانی K در سال t).

Z_k= متوسط تغییرات عدم اطمینانی K در طول ۱۰ سال.

K=۱،۲،۳ برای عدم اطمینان ۱. بازار ۲. فناوری ۳. سود

۲- رقابت صنعت (CI): رقابت صنعت از فروش‌های هر شرکت تقسیم بر کل فروش‌های صنعت دست می‌آید.

۳- اندازه شرکت(FS): از طریق لگاریتم طبیعی میانگین مجموع دارایی‌ها، اندازه‌گیری می‌شود.

۴- نظارت هیأت‌مدیره (MBD): متغیر نظارت هیأت‌مدیره از طریق تقسیم تعداد اعضای هیات‌مدیره بر لگاریتم طبیعی فروش‌ها محاسبه و اندازه گیری می‌شود.

مدیریت سود(Income Management): برای محاسبه مدیریت سود از اقلام تعهدی اختیاری و از مدل پایه‌ای جونز[1] (۱۹۹۱) و دچو[2] و همکاران (۱۹۹۵) و مدل تعدیل یافته، به شرح زیر استفاده شده است:

رابطه (۳)

$$DA_{it} = \varepsilon_{it} = \frac{TA_{it}}{A_{it-1}} - \left(\hat{\alpha}_1 \frac{1}{A_{it-1}} + \hat{\alpha}_2 \left(\frac{\Delta REV_{it}}{A_{it-1}} - \frac{\Delta AR_{it}}{A_{it-1}} \right) + \hat{\alpha}_3 \frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} + \hat{\alpha}_4 \frac{NetIncome_{it-1}}{A_{it-1}} \right)$$

α. = برابر است با ضریب ثابت

A_{it-1} = اقلام تعهدی در سال ما قبل سال جاری

TA_{it}= اقلام تعهدی کل

ΔREV_{it}= برابر است با تغییرات در فروش شرکت

ΔAR_{it} = برابر است با تغییرات در مطالبات شرکت.

PPE_{it} = برابر است با خالص ارزش دفتری اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات.

[1]. Jones

[2]. Decho et all

www.SID.ir

Archive of SID

$Netlncome_{it-1}$= برابر است با درآمد خالص شرکت در سال ماقبل مورد بررسی.

متغیر مستقل

تقلب (Fraud): متغیر مستقل تقلب تجدیدارائه‌های می‌باشد که ناشی از انگیزه‌های فرصت‌طلبانه مدیریت بوده که در دوره بعد از وقوع تقلب، صورت‌های مالی خود را تجدیدارائه کرده و به گونه‌ای که این تجدیدارائه ناشی از انگیزه‌های متقلبانه بوده باشد در این صورت متغیر مورد نظر مقدار یک را اختیار خواهد کرد. همچنین بر اساس مدل دستیابی به پیش‌بینی‌ها در صورتی تجدیدارائه صورت‌های مالی، متقلبانه تلقی خواهد شد که سود گزارش شده اولیه یعنی، سود مدیریت شده از سود تجدیدارائه شده یعنی سود واقعی بزرگ‌تر باشد و همچنین، سود اولیه بزرگ‌تر یا مساوی با سود پیش‌بینی شده مدیران باشد، و در عین حال سود تجدیدارائه شده کمتر از سود پیش‌بینی شده باشد همچنین در مواردی که شرکت گزارشات خود را تجدیدارائه ننموده و یا تجدیدارائه منجر به تغییر در سود نشده باشد و یا تجدید ارائه کاهشی بوده باشد مقدار صفر اختیار می‌کند.

متغیرهای تعدیل‌گر

کیفیت حسابرسی (Au Ex): در این پژوهش کیفیت حسابرسی از طریق به کارگیری سه معیار نرخ حسابرسی، وقفه زمانی و اندازه حسابرس محاسبه شده است. نرخ حسابرسی به عنوان عامل تعیین کننده منافع اقتصادی حسابرس از طریق حق‌الزحمه دریافتی حسابرسان قابل اندازه‌گیری بوده و وقفه زمانی نیز بر حسب تعداد روزهای سپری شده از تاریخ پایان دوره مالی تا تاریخ گزارش حسابرسی محاسبه گردیده است. اندازهٔ موسسهٔ حسابرسی نیز به عنوان ویژگی ثابت حسابرس (حداقل در یک بازهٔ زمانی منطقی) به شمار می‌رود و حسابرس نمی‌تواند از این ویژگی در هر قرارداد حسابرسی در جهت افزایش کیفیت حسابرسی استفاده نماید. اما، صاحب‌کار در انتخاب یک حسابرس با کیفیت می‌تواند به این موضوع توجه نماید. بنابراین، استفاده از این معیار در پژوهش‌هایی مناسب است که تقاضا صاحب‌کار برای یک حسابرس با کیفیت را بررسی می‌کند (دی‌فاند و ژانگ[1]،۲۰۱۴).

ارتباطات سیاسی(Pol R): این متغیر بر اساس مدل معرفی شده فاسیو (۲۰۰۶) برای تفکیک شرکت‌های سیاسی و غیرسیاسی استفاده گردید. شرکت‌های سیاسی از روش الگوی تصمیم‌گیری چند معیاره به روش تاپسیس و وزن‌دهی به روش آنتروپی تفکیک شده است هرچه تعداد کارکنان و بیمهٔ سهم کارفرما و بیکاری بیشتر باشد، ارتباط شرکت با وزارت کار و رفاه اجتماعی بیشتر خواهد بود. هرچه جمع فروش صادارتی بیشتر باشد، ارتباط شرکت با وزارت صنعت، معدن و تجارت بیشتر خواهد داشت. ارزش دفتری دارایی‌ها و مالیات بر درآمد هرچه بیشتر باشد، ارتباط شرکت با وزارت امور اقتصادی و دارایی بیشتر خواهد بود و در آخر ارزش بازار سهام هرچه بیشتر باشد، ارتباط شرکت با سازمان بورس اوراق بیشتر خواهد بود. رتبهٔ بالاتر شرکت‌ها از مجموعه عوامل فوق، بیان‌گر ارتباطات گسترده‌تر و سیاسی بودن شرکت‌ها است. اساس این روش بر این مفهوم استوار می‌باشد که گزینهٔ انتخابی باید بیشترین فاصله را راه‌حل ایده‌آل منفی (شاخص هزینه) و کمترین فاصله را با ایده‌آل مثبت (شاخص سود) دارا باشد. برای رتبه‌بندی به روش تاپسیس در گام اول ماتریس تصمیم نرمال شده محاسبه می‌شود، در گام دوم، ماتریس تصمیم نرمال موزون محاسبه می‌گردد، در گام سوم، راه‌حل ایده‌آل مثبت و منفی تعیین می‌شود و در گام چهارم، به دست آوردن میزان فاصله هر گزینه تا ایده‌آل‌های مثبت و منفی است. گام پنجم، تعیین نزدیکی نسبی گزینه به راه‌حل ایده‌آل می‌باشد و در نهایت گام ششم رتبه‌بندی گزینه‌ها است.

متغیر مداخله‌گر

بیش‌اعتمادی مدیران (Over Confidence): این متغیر بر اساس مدل معرفی شده از سوی بیدل، هیلاری و وردی[2] (۲۰۰۹) و مطابق با رابطه شماره (۴) و با استفاده

[1]. Defond & Zhang

[2]. Biddle, Hilary & Verdi

www.SID.ir

Archive of SID

از عامل اخلال (متغیر مازاد) مورد اندازه‌گیری قرار گرفته است:

رابطه ۴) $\text{Invest}_t = \alpha_0 + \alpha_1 \Delta Sales_{t-1} + \varepsilon$

Invest: معرف میزان سرمایه‌گذاری در سال جاری و $\Delta_1 \alpha \text{sales}_{t-1}$ شاخص رشد درآمدهای فروش در سال قبل (تغییرات فروش تقسیم بر فروش ابتدای سال) می‌باشند.

متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت (Size): شرکت براساس لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌های شرکت محاسبه شده است.

اهرم مالی(Lev): با استفاده از نسبت بدهی به کل دارایی شرکت‌ها محاسبه شده است.

رقابت (Compet): درآمد سالانه هر شرکت تقسیم بر کل درآمدهای شرکت‌ها در هر صنعت رقابتی شرکت‌ها را به‌دست می‌دهد.

رابطه۵) $$CI = \sum_{i=1}^{n} \frac{S_{it}}{Total\ S_{st}}$$

Sit معرف فروش شرکت i در سال t و S_{st} شاخص فروش صنعت شرکت s در سال t می‌باشند.

۵- یافته‌های پژوهش

۵-۱- نتایج حاصل از برازش مدل رگرسیونی اول

براساس نتایج مندرج درجدول شماره (۱) ضریب تعیین مدل برابر ۰,۴۹۱ و مبین آن است که ۴۹,۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته (مدیریت ریسک) ازطریق تغییرات متغیرهای مدل قابل تبیین است. آماره F و سطح معنی‌داری آن نیز نشان می‌دهد مدل معنی‌دار بوده و از اعتبار لازم برخوردار است.

جدول (۱): نتایج برازش مدل اول

r^2	r^2 تعدیل شده	آماره F	P – Value
۰,۴۹۱	۰,۴۸۲	۱۹,۸۰۲	۰,۰۰۰۱ ***

*** معنی‌دار در سطح ۵ درصد، منبع: محاسبات پژوهش

در این مدل ضریب متغیر تقلب مثبت و معنی‌دار می‌باشد. بدان معنی که افزایش تقلب، مخاطرات مورد نظر با مدیریت ریسک را افزایش می‌دهد. ضریب منفی و معنی‌دار متغیر کیفیت حسابرسی در شرکت‌های دارای رفتار متقلبانه نقش تعدیل‌گری این متغیر بر رابطه تقلب با مدیریت ریسک را نشان می‌دهد که می‌توان از آن نتیجه گرفت کیفیت حسابرسی تاثیر تعدیل کننده منفی (تضعیف کننده) بر رابطه بین رفتار متقلبانه با مدیریت ریسک شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را دارد و این نکته بیان‌گر این است که شرکت‌های مورد رسیدگی توسط حسابرسان دارای ویژگی‌های خوب از جمله اندازه بزرگ‌تر، دارای تخصص مالی بالا در صنعت، حق‌الزحمه بیشتر و وقفه زمانی کمتر که بر اساس رتبه‌بندی از سوی جامعه حسابداران رسمی در رتبه بالایی بین موسسات حسابرسی قرار گرفته باشند باعث می‌شود که گزارش‌های مربوط به شرکت‌های ارزیابی شده، دارای کیفیت حسابرسی بالاتر بوده و احتمال کمتری دارد که این شرکت‌ها با رفتاری متقلبانه اقدام به مواردی مانند دستکاری در صورت‌های مالی و تصمیمات غیر منطقی مربوط به مدیریت ریسک انجام دهند. معنی‌داری ضریب متغیر ارتباطات سیاسی در شرکت‌های دارای رفتار متقلبانه، مبین آن است که این متغیر تاثیر تعدیل کننده منفی (تضعیف کننده) بر رابطه بین رفتار متقلبانه با مدیریت ریسک شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را دارد. بر اساس مطالعات قبلی چنین استنباط می‌شود که روابط سیاسی و به خصوص نگاه منفعت‌طلبانه به این روابط می‌تواند انگیزه و پشتوانه لازم را برای فرد متقلب فراهم نماید. این امر ممکن است موجب بروز تفاوت‌هایی در کیفیت گزارشگری مالی بنگاه‌های اقتصادی دارای روابط سیاسی با دولت یا سایر ارکان حاکمیت در مقایسه با شرکت‌های فاقد این نوع روابط شود. در این پژوهش نیز نتایج به دست آمده نشان می‌دهد با ورود ارتباطات سیاسی رابطه بین تقلب و تصمیمات مالی تحت تاثیر قرار می‌گیرد به صورتی که در ارتباط بین تقلب و بعد مدیریت ریسک اثر تعدیل کنندگی دارد. همچنین ضریب معنی‌دار و مثبت متغیر

www.SID.ir

Archive of SID

بیش‌اعتمادی نشان می‌دهد که افزایش بیش‌اعتمادی مدیران افزایش ریسک شرکت‌ها را به همراه دارد. زیرا خصوصیات شخصیتی مدیران خودشیفته در مقایسه با دیگر مدیران شرکت‌ها که به دنبال تایید و ستایش دیگران هستند از یک سوء و اعتماد بیش از حد مدیران به عوامل اجرایی زیر مجموعه از سوی دیگر، آنان را در جهت انجام اقداماتی خارج از چارچوب منطقی یا پرریسک سوق می‌دهد این اقدامات در نهایت عملکرد سازمان را تحت تأثیر قرار خواهد داد.

۲-۵- نتایج حاصل از برازش مدل رگرسیونی دوم

براساس نتایج مندرج در جدول شماره (۳) ضریب تعیین مدل برابر ۰,۵۱۱ است که نشان می‌دهد ۵۱,۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته (مدیریت سود) ازطریق تغییرات متغیرهای مدل قابل تبیین است. آماره F و سطح معنی‌داری آن نیز نشان می‌دهد مدل معنی‌دار بوده و از اعتبار لازم برخوردار است.

در این مدل، تقلب از رابطه معنی‌دار و مثبتی با مدیریت سود برخوردار بوده و افزایش تقلب، احتمال مدیریت سود را افزایش می‌دهد. ضریب مربوط به اثر تعدیل‌گری کیفیت حسابرسی بر رابطه تقلب با مدیریت سود نیز معنی‌دار و منفی بود که نشان می‌دهد که کیفیت حسابرسی تاثیر تعدیل کننده منفی (تضعیف کننده) بر رابطه بین رفتار متقلبانه با مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادارتهران را دارد که با در نظر گرفتن مطالعات پیشین چنین می‌توان استنباط نمود که حسابرسی با کیفیت مطلوب، با احتمال بیشتری عملکردهای مالی مشکوک را کشف می‌کند. چرا که موسسه‌های حسابرسی با کیفیت، برند برتر و اندازه بزرگ‌تر دارای تخصص، منابع و انگیزه‌های بیشتری برای کشف اشتباه و تقلب در صورت‌های مالی بوده و در این پژوهش نیز نتایج به دست آمده حکایت از تعدیل رابطه بین تقلب و مدیریت سود با ورود کیفیت حسابرسی دارد. معنی‌داری ضریب ارتباطات سیاسی مربوطه در برازش

جدول (۲):خلاصه نتایج مدل رگرسیونی

متغیر	مقدار ضریب	انحراف معیار	آماره t	$P-Value$
ثابت مدل	۴,۲۹۶	۱,۱۰۳	۳,۸۹۵	۰,۰۰۰۱ ***
Fraud	۳,۳۶۳	۰,۲۵۸	۱۳,۰۲۳	۰,۰۰۰۱ ***
Au Ex	۰,۱۹۵	۰,۰۷۹	۲,۴۷۵	۰,۰۱۳ ***
Pol R	۲۳,۰۲۴	۲,۷۳۴	۸,۴۲۳	۰,۰۰۰۱ ***
Au Ex× Fraud	-۰,۳۱۸	۰,۰۸۴	-۳,۷۶۶	۰,۰۰۰۱ ***
Pol R × Fraud	-۲۷,۳۰۷	۲,۹۵۷	-۹,۲۳۴	۰,۰۰۰۱ ***
Over Confidence	۰,۲۶۴	۰,۰۷۴	۳,۵۴۶	۰,۰۰۰۱ ***
Size	-۰,۳۷۵	۰,۰۹۶	-۳,۹۰۴	۰,۰۰۰۱ ***
Lev	-۰,۲۷۲	۰,۲۲۲	-۱,۲۲۸	۰,۲۲۰
compete	۰,۹۳۵	۰,۴۳۳	۲,۱۵۹	۰,۰۳۱ ***

*** معنی‌دار در سطح ۵ درصد

جدول (۳): نتایج برازش مدل

r^2	r^2 تعدیل شده	آماره F	$P-Value$
۰,۵۱۱	۰,۵۰۹	۱۷۵,۹۷۹	۰,۰۰۰۱ ***

*** معنی‌دار در سطح ۵ درصد، منبع : محاسبات پژوهش

www.SID.ir

Archive of SID

مدل مبین آن است که ارتباطات سیاسی تاثیر تعدیل کننده منفی (تضعیف کننده) بر رابطه بین رفتار متقلبانه با مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را دارد چرا که دارندگان رفتارهای متقلبانه بر این باور هستند که بهره‌گیری از روابط سیاسی و ایجاد رانت خود می‌تواند زمینه‌های لازم برای وقوع و توجیه این گونه رفتارها را فراهم آورد بر همین اساس شرکت‌ها به ارتباط نزدیک با حاکمیت تمایل بالایی دارند. برای این شرکت‌ها برقراری ارتباط سیاسی با مجموعه دولت و ارکان قدرت می‌تواند انگیزه و توانایی مدیران را نیز در ارتباط با چگونگی گزارشگری مالی و مدیریت سود تحت تاثیر قرار دهد.وضریب مثبت و معنی‌دار متغیر بیش‌اعتمادی در مدل رگرسیونی، نشان می‌دهد که افزایش بیش‌اعتمادی مدیران افزایش مدیریت سود شرکت‌ها را به همراه داشته و این متغیر در رابطه بین تقلب با تصمیمات مالی مربوط به مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از نقش مداخله‌گر مثبت برخوردار است. چرا که تعصبات شخصی و توهم‌های مثبت مدیران خودشیفته یا دارای اعتماد زیاد بر چگونگی وقوع تقلب و اثرات پیرامون آن تاثیر به‌سزایی دارد از این‌رو، این مدیران تمایل به نادیده گرفتن بازخوردهای منفی محرمانه از عقل خویش دارند و اطلاعات را در زمان ارتباط با سهامداران در مورد عملکرد شرکت به طور طبیعی نادیده می‌گیرند. اضافه بر این، مدیران خودشیفته ممکن است آگاهانه، گزارشات مالی جهت متقاعد کردن سرمایه‌گذاران پروژه‌ها را دستکاری و تحریف نمایند.

جدول (۴): خلاصه نتایج مدل رگرسیونی

متغیر	مقدار ضریب	انحراف معیار	آماره t	$P-Value$
ثابت مدل	-۰,۶۸۵	۰,۱۶۲	-۴,۲۳۵	۰,۰۰۰۱ ***
Fraud	۰,۳۹۷	۰,۰۳۸	۱۰,۴۷۰	۰,۰۰۰۱ ***
Au Ex	۰,۰۴۴	۰,۰۱۲	۳,۷۸۱	۰,۰۰۰۲ ***
Pol R	۳,۱۲۶	۰,۴۰۱	۷,۷۸۹	۰,۰۰۰۱ ***
Au Ex× Fraud	-۰,۰۵۳	۰,۰۱۲	-۴,۲۸۴	۰,۰۰۰۱ ***
Pol R × Fraud	-۱,۶۱۹	۰,۴۳۴	-۳,۷۲۸	۰,۰۰۰۱ ***
Over Confidence	۰,۰۵۷	۰,۰۱۱	۵,۲۲۴	۰,۰۰۰۱ ***
Size	۰,۰۴۴	۰,۰۱۴	۳,۱۰۶	۰,۰۰۲ ***
Lev	۰,۱۴۷	۰,۰۳۲	۴,۵۱۳	۰,۰۰۰۱ ***
compete	-۰,۱۳۰	۰,۰۶۴	-۲,۰۴۸	۰,۰۴۱ ***

*** معنی‌دار در سطح ۵ درصد، منبع : محاسبات پژوهش

۶- نتیجه‌گیری

یافته‌های حاصل از برازش دو مدل رگرسیونی و آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهند که علاوه بر وجود رابطه معنی‌دار مثبت بین وقوع تقلب با مدیریت ریسک و مدیریت سود، کیفیت حسابرسی و ارتباطات سیاسی از اثرات تعدیل‌کنندگی منفی در ارتباط مثبت بین تقلب با مدیریت ریسک و همچنین مدیریت سود برخوردار می باشند. این بدان معناست که ارتقاء سطح کیفیت گزارش حسابرسان و همچنین تقویت ارتباطات سیاسی قادر است اثرات فزاینده تقلب بر مدیریت ریسک و مدیریت سود را کاهش دهند. در حالی که شاخص معرف بیش‌اعتمادی مدیران به عنوان یک متغیر مداخله‌گر از اثرات تقویت‌کنندگی مثبتی بر مدیریت ریسک و مدیریت سود برخوردار است.

در سال‌های اخیر باتوجه به انگیزه‌های فردی و تضاد منافع بین مدیران و مالکان شرکت‌ها کمبود منابع مالی، معضلات اقتصادی، تقلب و اثرات ناشی از آن به یکی از دغدغه‌های موجود در بازارهای مالی و سرمایه‌ای تبدیل شده است که مبانی نظری تحقیقات شکل گرفته براساس این دغدغه‌ها، نشان می‌دهد که روش یکسان و همه

www.SID.ir

Archive of SID

جانبه‌نگری برای اندازه‌گیری اثرات تقلب بر مسیر در حال پیمایش یک موسسه یا واحد اقتصادی به صورت واضح وجود ندارد. اگر چه برخی مطالعات روندهای تحلیلی جدیدی برای اندازه‌گیری اثرات تقلب بر برخی مولفه‌های خاص مالی و حسابداری ارائه کرده‌اند ولی معیار کاملی برای کنترل و ارزیابی میزان اثرات تقلب بر مجموع مولفه‌های اثرگذار بر فعالیت‌های مالی شرکت به گونه‌ای کامل وجود ندارد. به هر حال، با شناسایی زمینه‌های مشترک ارتباط تقلب با روند حرکتی شرکت‌ها از جمله تصمیمات مالی از طریق ادبیات تحقیق و شناسایی ساختارهای مرتبط با مولفه‌های مالی، مجموعه‌ای از روابط قابل اندازه‌گیری بین متغیرها به وجود می‌آید که برای توسعه ابزار تحلیلی مرتبط با تقلب استفاده شود. در این تحقیق با استنباط از مجموعه روابط ارائه شده در تحقیقات قبلی و نیز استنباط علمی از مبانی تئوریک مربوط به روابط بین مولفه‌های رفتاری مالی، دو رابطه برای تحلیل آماری ارائه گردید که در آنها ضمن بررسی رابطه بین تقلب و برخی از تصمیات مالی مانند مدیریت سود و مدیریت ریسک با یک دید کلی‌نگر به بررسی مولفه‌های مداخله‌گر بیش‌اعتمادی مدیران و تعدیل‌گر کیفیت حسابرسی و ارتباطات سیاسی بر این رابطه نیز پرداخته شد. نتایج حاصل از آزمون‌ها با بخشی از یافته‌های به دست آمده از پژوهش‌های لیو و همکاران(۲۰۲۲)،آقایی قیهی و یزدانی (۲۰۲۲)، الهاشدی و مگالینگام (۲۰۲۱)، چن و همکاران (۲۰۲۰)، کارپوف (۲۰۲۰)، کراجا و همکاران(۲۰۲۰)، نوروش و همکاران (۱۴۰۰) و پسندیده فرد و همکاران (۱۳۹۹) انطباق دارند.

باتوجه به یافته‌های حاصل از این پژوهش و تفسیر نتایج حاصله توصیه می‌شود نهادهای سیاست‌گذار و تدوین کنندگان قوانین و استانداردهای حسابداری و حسابرسی و مراجع نظارتی و کنترلی در فرایند اجرای وظایف خود آثار رفتاری مجموعه قوانین و استانداردها را از یک سوء و پیامدهای ناشی از رفتارهای متقلبانه مورد اشاره در نتایج این بررسی را از سوی دیگر مورد ملاحظه و مداقه قرار دهند. همچنین به مدیران عالی و اعضای هیأت‌مدیره شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود در جهت تقویت ارتباطات سیاسی با رویکرد افزایش جنبه نظارتی و کنترلی و در راستای حفظ و حمایت از منافع سرمایه‌گذاران و ایفاء مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها با توجه به پیامدهای مخرب ناشی از وقوع تقلب بر سایر تصمیمات شرکت‌ها تلاش نموده و از طریق اتخاذ تصمیمات مناسب در این زمینه از آثار فزاینده رفتارهای فرصت‌طلبانه بر تصمیمات مدیران اجرایی، مدیریت سود و وقوع مخاطرات احتمالی بکاهند. بازنگری در انتخاب مدیران با در نظر گرفتن جنبه‌های انگیزشی و رفتاری تبلور یافته در عامل بیش‌اعتمادی آنان و استفاده از ساز و کارهای اعمال کنترل و مدیریت بر چنین ویژگی‌هایی از جمله پیشنهادهای مبتنی بر نتایج این پژوهش به شمار می‌رود.

پژوهش‌های آتی می‌توانند تاثیر ابعاد مختلف بیش‌اعتمادی مدیران بر تمایلات آنان در بروز رفتارهای فرصت‌طلبانه و آثار میانجی آنها بر کیفیت سود و مدیریت ریسک را مورد مطالعه قرار دهند. اثر ضعف قوانین، تاثیر غیرمستقیم ابعاد ارتباطات سیاسی به تفکیک و بررسی نقش شاخص‌های نظارتی و کنترلی در سطح خرد و کلان در ظهور رفتارهای متقلبانه و تأثیرپذیری تصمیمات مالی شرکت از آنها از دیگر موضوعات پیشنهادی برای مطالعات آتی به شمار می‌روند.

فهرست منابع

* بخردی نسب، وحید(۱۳۹۹).واکنش شاخص فوکس در شرکت‌هایی با احتمال وجود تقلب مبتنی بر روش‌شناسی تحلیل محتوا: آزمون تجربی فرضیه افشای ناقص. نشریه دانش مالی تحلیل اوراق بهادار. ۱۳(۴۸):۱۵-۳۴.
* پسندیده‌فرد، فایزه، وادی‌زاده، کاظم، سپاسی، سحر(۱۳۹۹). شناسایی عوامل موثر بر گزارشگری مالی متقلبانه و نادرست با استفاده از روش فراترکیب حسابداری ارزشی و رفتاری، ۵(۹).
* نوروش، ایرج، بهرامی، آسو، راد، عباس، و محمد ملقرنی، عطاءالله (۱۴۰۰). تقلب در صورت‌های مالی و تکنیک‌های نوین مورد استفاده جهت کشف آن. *مطالعات حسابدای و حسابرسی*. ۳۸، ۱۱۸-۱۰۵.

www.SID.ir

Archive of SID

* Dechow, P., Slon, R., & Sweeney, A., (1995), Detecting earnings management. *The Accounting Review, 70*, 193-225.
* Defond, M., & Zhang, J. (2014). A review of archival auditing research. *journal of Accounting and Economics.58,* 275-326.
* Faccio, M. (2006). Politically connected firms, *The American Economic Review* 96, 369– 386.
* Gordon, A., Loeb, M. P., & Tseng, Chih-Yang. (2009). Enterprise Risk Management and Firm Performance: A Contingency Perspective, *Account. Public Policy, 28*, 301–327.
* Hu, G., & Wang, Y. (2018). Political connections and stock price crash risk: The role of intermediary information disclosure. *China Finance Review International, 8*(2), pp.140-157.
* Jones, J. (1991), Earnings management during import relif investigations, *Journal of Accounting Research, 29*, 193-228.
* Karpoff, J.M. (2020). The future of financial fraud. Journal of Corporate Finance, *Available online 16 July 2020, 101694.*
* Luo, j., & Wang, l. (2022). Does Managerial Foreign Experience Deter Corporate Fraud? *Emerging Markets Finance and Trade.58* (2), 342-364.
* Suh, J, B., Nicolaides, R., & Trafford, R. (2019). The effects of reducing opportunity and fraud risk factors on the occurrence of occupational fraud in financial institutions, *International Journal of Law, Crime and Justice, (56)*, 79-88.
* Skinner, J. D., & Soltes, E. (2011). What Do Dividend Tell Us About Earnings Quality? *Review of Accounting Studies, 16*(1), 1-28.
* Al-hamari, R., & Ismail, K. N. K. (2015). Cash holdings, political connections, earnings quality, *International Journal of Managerial Finance, 11*(2), 213-215.
* Al-Hashedi, K. G., & Magalingam, P. (2021). Financial fraud detection applying data mining techniques: A comprehensive review from 2009 to 2019.*Computer Science Review, Volume 40, May 2021, 100402.*
* Aghaie Ghehie, A,. & Yazdani, S. (2022).Audit quality measurement model. *International Journal of Finance and Managerial Accounting, 7 (25), 1-15.*
* Biddle, G., Hilary, G., & Verdi, R.S. (2009). How Does Financial Reporting Quality Relate to Investment Efficiency? *Journal of Accounting and Economics, 48* (3), 112-31.
* Caskey, J., & Hanlon, M. (2013). Dividend Policy at Firms Accused of Accounting Fraud Dividend Policy at Firms Accused of Accounting Fraud, *Contemporary Accounting Research, 30* (2), 818-850
* Chen, D., Wang, F., & Xing, C. (2020). Financial reporting fraud and CEO pay-performance incentives. *Journal of Management Science and Engineering, Available online 24 July 2020.*
* Costa Lourenço, I., Rathke, a., Santana, V., & Castelo Branco, M. (2018). Corruption and earnings management in developed and emerging countries, Corporate Governance: *The International Journal of Business in Society*.
* Craja, P, A., & Kim, S. (2020). Lessmann, deep learning for detecting financial statement fraud, Decision Support Systems .*2020. https://doi.org/10.1016/ j.dss.2020.113421.*

www.SID.ir

Archive of SID

Journal of Financial Knowledge of Securities Analysis

Vol. 15 / No. 53, Spring 2022

Abstract

An Analysis of Profit and Risk Management Resulted From Fraudulent Behaviors (the Role of Moderating Factors)

Maryam Atarasadi [1]
Seyed Yousef Ahadi Serkani [2*]
Mohsen Amini khouzani [3]

Abstract

This scientific research aims to study the strengthening and limiting role of effective factors on fraudulent behavior of opportunistic companies in order to change the profit and risk management. The purpose of present research is to delineate the role and importance of overconfidence of managers, quality of auditing and political relationships on influencing process of fraudulent behaviors upon risk and profit management of companies in order to control. The effective factors in This regard. The statistical society consists of listed companies in Tehran stock Exchange and statistical sample consists of 152 companies by using financial information of 2011-2021 time period. Hypotheses have been tested by using multivariate linear regression model and data have been analyzed by panel date analysis. findings indicate in addition to significant positive relationship between fraud incident and risk and profit management, political relationship and quality of auditing have negative moderating effects and managerial over confidence results in increasing intervening effect on positive relationship between fraud and risk and profit management..

Keywords: Fraud, income management, risk management, moderating factors

[1] PhD Student in Accounting, Islamic Azad University, Firoozkooh, Iran (atarasadi.m@gmail.com)
[2] Associate Professor Accounting, Islamic Azad university of firoozkooh, Firoozkooh, Iran (ahadiserkani@gmail.com)
[3] Assistant Professor Financial Economics, Islamic Azad university of shahr ghods (amini_k_m@yahoo.com)

www.SID.ir